

ایران

وداع با ایرج خواجه‌امیری

پهلوان آواز ایران بدرقه شد

گزارش

گروه فرهنگی

آیین وداع و تشییع پیکر حسین (ایرج) خواجه‌امیری، خواننده پیشکسوت و صاحب‌نام موسیقی ایران، روز جمعه ۲۳ مرداد با حضور جمعی از مسئولان، هنرمندان، استادان موسیقی و خانواده این هنرمند فقید در پهنه فرهنگی هنری رودکی و مقابل تالار وحدت برگزار شد؛ مراسمی که پیش از آنکه تنها بدرقه یک خواننده باشد، ادای احترام به یکی از صداهای ماندگار تاریخ موسیقی ایران بود.

در این مراسم که با اجرای سیدعباس سجادی برگزار شد، چهره‌هایی از جامعه موسیقی و هنر از جمله مهدی شفیعی، بابک رضایی، اسحاق شکری، حمیدرضا نوربخش، علیرضا افتخاری، علی جهاندار، علی اصغر شاه‌زیدی، هوشنگ کامکار، اردشیر گامکار، محمد موسوی، حسام‌الدین سراج، قاسم افشار، علیرضا افتخاری، بیژن بیژنی، حسین علیشاپور، ارسلان کامکار و جمعی دیگر از هنرمندان حضور داشتند.

خاطره‌ای از عشق یک خواننده به استاد ایرج

یکی از بخش‌های تأثیرگذار این مراسم، سخنان علیرضا افتخاری بود؛ خواننده‌ای که از علاقه خود به ایرج از دوران کودکی گفت. او با یادآوری خاطره‌ای از سال‌های نوجوانی‌اش توضیح داد که در حدود ۱۰ یا ۱۲ سالگی، پس از دیدن پرده‌ای در یکی از کوچه‌های اصفهان که خیز از اجرای ایرج می‌داد، مدت‌ها منتظر دیدن او بوده است. افتخاری گفت آن انتظار، اگرچه در نهایت به دیدار ایرج منجر نشد، اما علاقه عمیقی در وجودش ایجاد کرد؛ علاقه‌ای که بعدها با ورود خودش به عرصه آواز ادامه یافت. او تأکید کرد که هیچ‌گاه قصد تقلید از ایرج را نداشته و ویژگی‌های صوتی این استاد به اندازه‌ای منحصر به فرد بوده که صدای او مسیر خودش را پیدا کرده است.

احسان خواجه‌امیری: آخرین درس پدر، عشق بود

پس از سخنان افتخاری، احسان خواجه‌امیری، فرزند ایرج، به جایگاه دعوت شد. او که در دوران بیماری پدرش کمتر توانسته بود آواز بخواند، گفت از زمستان گذشته نتوانسته بخواند و امروز احساس می‌کند وظیفه دارد برای پدرش آواز بخواند. احسان خواجه‌امیری با اشاره به رابطه عمیق پدرش با مردم ایران گفت، اگر ایرج امروز در میان آنها بود، حتماً برای مردم می‌خواند. او آخرین درس پدرش را «عشق» عنوان کرد؛ عشقی که به گفته او، منوجه ایران و مردم ایران بود. او نقل کرد که پدرش همواره می‌گفت دوست دارد جایی باشد که مردم حضور دارند و می‌خواهد در میان مردم ایران باشد. احسان سپس با خواندن بخشی از آثار پدرش، با او وداع کرد؛ اجرایی که یکی از عاطفی‌ترین لحظات مراسم بود.

عکس: ایستا

نوربخش: ایرج را نمی‌توان از تاریخ آواز ایران جدا کرد

حمیدرضا نوربخش، مدیرعامل خانه موسیقی ایران، در سخنان خود ایرج را بخشی از خاطره چندین نسل ایرانی دانست و گفت نمی‌توان این هنرمند را از تاریخ موسیقی و آواز کشور جدا کرد. او صدای ایرج را حنجره‌ای بی‌نظیر و استثنایی توصیف کرد و گفت، این صدا در طول دهه‌ها به یکی از معیارهای آواز ایرانی تبدیل شده است. به گفته نوربخش، ایرج در طول نزدیک به نیم قرن و بیشتر، مجموعه‌ای ارزشمند از آواز، ترانه و تصنیف را به حافظه فرهنگی و هنری ایران سپرد.

«ایرج»؛ یک مکتب در آواز ایران

علی جهاندار، خواننده و مدرس آواز، نیز در این مراسم از جایگاه ویژه ایرج سخن گفت. او تأکید کرد که هر یک از بزرگان آواز ایران جایگاه منحصر به فرد خود را دارند و نباید آنها را در برابر یکدیگر قرار داد. جهاندار با اشاره به قدرت صوتی ایرج گفت، حتی در سال‌های پایانی عمر او نیز نمی‌توان به‌سادگی اجرای ضعیفی از این خواننده پیدا کرد. او ایرج را نه فقط یک خواننده، بلکه «یک پدیده و یک مکتب» دانست؛ هنرمندی که به بخشی جدایی‌ناپذیر از حافظه موسیقایی مردم ایران تبدیل شده است.

صدایی که در حافظه ایران ماند

در پایان مراسم، پیداد خواجه‌امیری، نوه ایرج، دلبوشته خانواده را قرائت کرد. خانواده در این متن، ایرج را پیش از آنکه استاد آواز و صدایی ماندگار بدانند، پدری مهربان، پدریزرگی عاشق و تکیه‌گاهی امن برای خود توصیف کردند. ایرج خواجه‌امیری ۲۱ مرداد، پس از طی دوره‌ای بیماری و در سن ۹۴ سالگی درگذشت. او متولد ۱۱ دی ۱۳۱۱ در خالده‌آباد قلنژ بود و از کودکی با موسیقی و آواز آشنا شد. آشنایی با ابوالحسن صبا و ورود به رادیو، مسیر حرفه‌ای او را شکل داد و حضور در برنامه «گل‌ها» جایگاهش را در موسیقی ایران تثبیت کرد. او در طول فعالیت هنری خود با بزرگان بسیاری از موسیقی ایران همکاری کرد و بیش از دو هزار آواز، تصنیف و ترانه اجرا کرد. صدای ایرج در رادیو، سینما و برنامه «گل‌ها» با خاطرات چند نسل از ایرانیان گره خورد. مرگ برای صدایی که دهه‌ها در حافظه یک ملت زندگی کرده، پایان راه نیست. ایرج رفته است، اما آوازش همچنان در گوش زمان خواهد ماند.

آگهی فروش ملک به صورت مزایده ویژه

شرکت بهین ساز خلیج فارس(سهامی عام) در نظر دارد سر قفلی ملک به شرح ذیل را با وضعیت موجود از طریق

مقتاضیان محترم می‌توانند از روز شنبه مورخ ۱۴۰۵/۵/۲۴ الی روز چهارشنبه مورخ ۱۴۰۵/۰۶/۰۴ همه روزه به جز پنج شنبه

و ایام تعطیل از ساعت ۸ الی ۱۲ جهت کسب اطلاع از شرایط و دریافت فرم ثبت نام و شرکت در مزایده به دفتر شرکت

واقع در تهران ،خیابان شهید سید حسن نصرالله، خیابان بیست و یکم، پلاک ۱۴، طبقه دوم مراجعه نمایند.

مشخصات ملک:

مورد واگذاری سر قفلی یک باب مغازه به مساحت ۸۳/۱۰ مترمربع همکف و ۳۳/۹۰ مترمربع بالکن واقع در تهران، میدان

توحید، نبش نصرت غربی، پلاک ۲ با کاربری تجاری می باشد.

• مبلغ پایه مزایده:

۶۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال (ششصد و پنجاه میلیارد ریال) می باشد.

• شرایط پرداخت:

۵۰ درصد به صورت نقد هم زمان با تنظیم مبایعه نامه

تبصره: ۲۰٪

مبلغ پایه مزایده به عنوان حق مالکانه باید به حساب اداره کل آموزش و پرورش واریز گردد که به عنوان واریز

نقدی متقاضی محاسبه خواهد شد.

۵۰ درصد به صورت اقساط دوازده ماهه

شرایط مزایده:

• دریافت پیشنهاد متقاضیان منوط به ارائه یک فقره چک بانکی به مبلغ ۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال (پنجاه میلیارد ریال) به عنوان

ودیعه شرکت در مزایده در وجه شرکت بهین ساز خلیج فارس (سهامی عام) می باشد که در صورت برنده شدن و تنظیم

مبایعه نامه این مبلغ به عنوان قسمتی از ثمن معامله محاسبه خواهد شد و در صورت انصراف یا عدم مراجعه جهت تنظیم

مبایعه نامه در موعد مقرر، مشمول ضبط سپرده آنها به نفع شرکت بهین ساز خلیج فارس خواهد شد.

• تهیه فرم شرکت در مزایده و اخذ پاکت های پیشنهادی صرفاً در دفتر فروش امکان پذیر است.

• رعایت مفاد فرم شرکت در مزایده الزامی است.

• پیشنهاد های فاقد سپرده، مخدوش، مبهم و مشروط از درجه اعتبار ساقط می باشد.

• اخذ فرم الحاقیه پیرامون اطلاعات تکمیلی ملک و امضا و تحویل آن به همراه فرم تقاضای شرکت در مزایده الزامی است.

• ضمناً هر گونه ادعا مبنی بر عدم اطلاع یا عدم قرائت یا عدم امضا فرم الحاقیه و یا اظهار عدم ارائه آن از سوی دفتر

فروش مسموع نمی باشد.

• آخرین مهلت متقاضیان جهت ارائه و تحویل فرم های تکمیل شده ساعت ۱۲ روز چهارشنبه مورخ ۱۴۰۵/۰۶/۰۴ خواهد

بود.

• زمان بازگشایی پاکت های واصله و اعلام برندگان روز چهارشنبه مورخ ۱۴۰۵/۰۶/۰۴ در محل تعیین شده می باشد.

• کمیسیون فروش در رد یا قبولی پیشنهادات مختار است.

ردیف	نشانی	نوع ملک	کاربری	همکف(مترمربع)	متراژ بالکن(مترمربع)	مبلغ پایه مزایده
۱	تهران، میدان توحید، نبش نصرت غربی، پلاک ۲	مغازه	تجاری	۸۳/۱۰	۳۳/۹۰	۶۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال

• صاحب امتیاز:

خبرگزاری جمهوری اسلامی

• مدیر مسئول:

صادق حسین جابری انصاری

• سردبیر:

هادی خسروشاهین

مؤسسه فرهنگی - مطبوعاتی ایران

• رئیس هیأت مدیره: صادق حسین جابری انصاری

• مدیرعامل: علی متقیان

• تلفن: ۸۸۷۶۱۲۵۴ • فامبر: ۸۸۷۶۹۰۷۵ • امور مشترکین: ۸۸۷۴۸۸۰۰

• پیامک: ۳۰۰۰۴۵۱۲۳ • روابط عمومی: صندوق پستی: ۵۳۸۸-۱۵۸۷۵

• نشانی: تهران خیابان خرمشهر، شماره ۲۰۸ • توزیع: نشر گستر امروز • چاپ: چاپخانه های همشهری و مؤسسه جام جم

• سازمان آگهی های روزنامه ایران: دارنده گواهینامه ایزوا ۹۰۰۱ از شرکت NISCERT

• پذیرش سازمان آگهی ها: ۱۸۷۷ • انتشارات مؤسسه فرهنگی - مطبوعاتی ایران: ۸۸۵۰۴۱۱۳

گفت وگو

ندا اسجانی

گروه فرهنگی

«صدای ایرج در تاریخ آوازخوانی ما یک ماثرومعیار است و هر کس بخواهد در بالاترین حد حنجره، صدایی را مثال بزند، می‌گوید صدا شبیه صدای ایرج است.» این توصیف را زنده‌یاد استاد حمیدرضا شجریان در مراسم تجلیل از استاد ایرج خواجه‌امیری در سال ۱۳۹۲ بیان کرد؛ خواننده‌ای که سال‌هاست نامش با عنوان «پهلوان آواز ایران» گره خورده است. ایرج خواجه‌امیری تنها به دلیل توانایی‌های کم‌نظیرش در آواز مورد احترام نبود؛ اخلاق و منش او نیز در میان اهالی موسیقی زیان‌زد بود. هنرمندی که نسل‌های مختلفی از خوانندگان و نوازندگان، از او به نیکی یاد کرده‌اند و صدایش را بخشی از حافظه موسیقایی ایران می‌دانند. دی‌ماه ۱۳۹۶

نیز فرصتی فراهم شد تا در روزنامه ایران به مناسبت ۸۵ سالگی استاد ایرج، جشنی خودمانی برای او برگزار کنیم؛ دورهمی صمیمانه‌ای با حضور جمعی از دوستان و اهالی موسیقی، از جمله نصرت‌الله وحدت، سالار عقیلی، علی جهاندار، محمد معتمدی و احسان خواجه‌امیری. در آن جمع صمیمی، «پهلوان آواز ایران» از آرزوهایی گفت که شاید خلاصه‌ای از دغدغه همیشگی او برای موسیقی کشور بود: «آرزویم این است هنر و موسیقی کشورم روزه‌روز پیشرفت کند و آوازه آن در دنیا گسترده شود.» حالا سال‌ها از آن روز گذشته است و استاد ایرج دیگر در میان ما نیست؛ اما صدایی که شجریان آن را «ماثرومعیار» خوانده بود، همچنان در حافظه موسیقی ایران شنیده می‌شود.

گنجینه آواز ایران

سالار عقیلی خواننده موسیقی سنتی در گفت‌وگویی با «ایران» از خاطرات بیش از یک دهه همکاری با زنده‌یاد استاد ایرج خواجه‌امیری گفت؛ همکاری که از اجرایی مشترک قطعه «همه چشم‌ها به ایران» آغاز شد و با تولید «آرام جان» ادامه پیدا کرد. عقیلی می‌گوید: «هدفش از این همکاری تنها تولید یک اثر موسیقایی نبوده، بلکه تلاش داشته تصویری ماندگار از یکی از گنجینه‌های آواز ایران برای نسل‌های آینده به یادگار بگذارد.»

او با اشاره به آشنایی دیرینه خود با آثار استاد ایرج خواجه‌امیری گفت: «آشنایی نزدیک من با استاد ایرج از حدود ۱۲ سال پیش شکل گرفت و در این سال‌ها کارهای زیادی با هم انجام دادیم. البته من از دوران کودکی و جوانی با آثار استاد ایرج آشنا بودم، همیشه آثارشان را گوش می‌دادم و از آنها لذت می‌بردم. ایشان برای من یک اسطوره بودند و هرگز فکر نمی‌کردم روزی بتوانم با او کار کنم. واقعاً همکاری با استاد خواجه امیری برایم افتخار بزرگی بود و توانستم هم در کنسرت‌ها آثار بسیار خوبی اجرا کنم و هم دواثر مشترک داشته باشیم. یکی از آنها قطعه «همه چشم‌ها به ایران» بود با آهنگسازی مهیار فیروزبخت، که اولین همکاری من با استاد ایرج محسوب می‌شد. این اثر را به صورت دوصدایی در استودیو پاپ، زنده‌یاد ناصر فیهودی، ضبط کردیم. بعد هم قطعه «آرام جان» با آهنگسازی ابوالفضل صادقی نژاد، تولید شد که سال گذشته منتشر شد.»

عقیلی در ادامه اظهار کرد: «آرام جان» کار بسیار بزرگی بود که توانستم با استاد ایرج انجام دهیم. من همیشه دوست داشتم یک اثر ماندگار در موسیقی با استاد ایرج بر جای بگذارم. زمانی که با اسپانسر صحبت کردم، گفتم اصلاً هزینه کار برای ما مهم نیست و فقط می‌خواهم این اثر ماندگار شود. برای تولید این کار به شهرک سینمایی رفتم و حتی بخشی از هزینه را شخصاً پرداخت کردم تا این کار انجام شود. دوستانی که در تهیه و تولید این اثر حضور داشتند، از جمله امیر فیروزبخت، نوازنده ویولن، و دیگر اعضای ارکستر من می‌دانند که این کار از نظر مالی برای من یا حتی استاد ایرج منفعت خاصی نداشت.»

او افزود: «خیلی از هنرمندان قدیمی دیگر در میان ما نیستند، اما متأسفانه از آثار تصویری آنها که نسل جدید بتواند با کیفیت بالا ببیند، چندان اثری وجود ندارد. آثار صوتی بسیار زیادی داریم، اما نسل جدید و نسل‌های بعد از ما باید بتوانند این آثار را به راحتی پیدا کنند،

ببینند و بشنوند و یکی از دغدغه‌های من این بود که بتوانیم یک اثر ماندگار با استاد ایرج خلق کنیم که برای نسل جوان باقی بماند. استاد ایرج، استاد گلپا و استاد شجریان از گنجینه‌های موسیقی ایران هستند و نسل جوان و نسل نو باید آنها را بشناسند. احترام به مفاخر موسیقی و پیشگويان موسیقی سنتی ایران از وظایف ماست.

من همیشه تلاش کرده‌ام از شخصیت و هنر استاد ایرج و همه استادانی که با آنها کار کرده‌ام، صیانت کنم؛ از جمله استاد فرهاد فخرالدینی که امیدوارم خداوند ایشان را سلامت بدارد.»

عقیلی با ابراز تأسف از درگذشت هنرمندان و استادان موسیقی گفت: «من همیشه شعری از فریدون مشیری می‌خوانم و خیلی ناراحت‌م از اینکه یکی‌یکی هنرمندان خوب ما از میان ما می‌روند. فریدون مشیری می‌گوید: شایسته مضطرب از جنبش باد

درهم آویخته می‌پریزند برگ‌ها سوخته از بوسه مرگ تک‌تک از شاخه فرومی‌ریزند متأسفانه هنرمندان خوب و نامدار کشورمان یکی پس از دیگری ما را ترک می‌کنند و از کنار ما می‌روند. البته طبیعت دنیاست، اما امیدواریم نسل نو و جوان بتواند ادامه‌دهنده راه این استادان بزرگ موسیقی اصیل، جدی و فاخر کشورمان باشد.»

راز ماندگاری در سازگاری است

سالار عقیلی به راز ماندگاری اساتید موسیقی ایران اشاره کرد و گفت: «مهم‌ترین دلیل ماندگاری استاد ایرج، علاوه بر جایگاه هنری، شخصیت خوششان بود. من روی صحنه در کنار استاد بودم. ایشان ۹۳ سال داشتند و با من کنسرت دادند. آخرین کنسرتی که با هم داشتیم، سال گذشته در نیشابور بود. به ایشان گفتم: «استاد، شما ۹۳ سال‌تان است؛ اگر من بتوانم تا ۷۰ سالگی بخوانم، کلاهم را به هوا می‌اندازم!» ایشان هم می‌خندیدند. یکی دیگر از رازهای ماندگاری استاد ایرج این بود که هیچ‌وقت کسی را از دست خودشان ناراحت نمی‌کردند. آن‌قدر مهربان و با ماحبت بودند که هیچ‌وقت دوست نداشتند به کسی نه بگویند یا کسی را از خودشان برنجانند. در زندگی دل هیچ کس را نشکستند و با همه مردم، از پسر و جوان گرفته تا کودک و نوجوان، با عطف و مهربانی صحبت می‌کردند.

امام علی(ع):

ای فرزندم! آخرت را به دنیایت مفروش و از سخن گفتن درباره آنچه نمی‌دانی، خودداری کن.

نهج البلاغه، نامه ۳۱

روایت سالار عقیلی از پهلوان آواز ایران در گفت و گو با «ایران»:

آواز ایرج؛ صدایی که قرن ها تکرار نمی‌شود

خدا رحمت کند استاد حسن ناهید را. زمانی که با ایشان کنسرت داشتیم، از ایشان خواستم نصیحتی به من بکنند. گفتند: «آقای عقیلی، راز ماندگاری در سازگاری است.» استاد ایرج با همه سازگار بودند. بعضی شخصیت‌ها اصلاً نمی‌توانند نامهربان باشند و استاد ایرج یکی از آنها بود. وقتی شما با همه سازگار باشید و به همه مهربانی کنید، نامتان در تاریخ می‌ماند.»

راه استادان بزرگ برای نسل جوان

دست‌نیافتنی نیست

او افزود: «جایگاه هنری و آواز استاد ایرج هم که موضوع دیگری است. شاید قرن‌ها باید بگذرد تا بزرگانی مانند استاد شجریان، استاد ایرج و استاد گلپا دوباره متولد شوند. امیدوارم جوان‌ها دنبال راه این اساتید باشند و بتوانند به آن جایگاه برسند. البته کار سختی است، اما دست‌نیافتنی نیست و با ممارست و تمرین می‌توان به آن رسید. این بزرگان هم راهی که خوانندگی را شروع کردند، شاید تصور نمی‌کردند که روزی به چنین جایگاهی برسند، اما قدر مهم‌تر و واقعاً خودم را تمرین کردند و راه درست را رفتند که به این جایگاه رسیدند. راه درست رفتن در موسیقی و هنر بسیار مهم است و انسان در همین مسیری می‌تواند جایگاه خودش را حفظ کند.»

عقیلی درباره ویژگی‌های تکنیکی و صوتی آواز استاد ایرج نیز گفت: «جنس صدای ایشان بسیار خاص بود. شاید هر هزار سال یک‌بار بتوان چنین جنسی موسیقی ایران پیدا کرد. تحریرهایشان کامل و درست بود و از حنجره بیرون می‌آمد و کاملاً راحتم خودشان بود. صدایی بسیار راحت، روان و سلیس داشتند. این حنجره، یک حنجره خاص بود؛ به خصوص در تحریرهای چکشی که در آواز داریم، ایشان ید طولایی داشتند. هرچه بگویم کم گفته‌ام و واقعاً خودم را در جایگاهی نمی‌بینم که بخواهم از استاد تعریف کنم. هرچه از استاد ایرج بگویم، باز هم کم گفته‌ام. فقط جوان‌ها را دعوت می‌کنم که حتماً کارهای استاد ایرج را گوش کنند، بپیکری و دنبال کنند و ببینند این مرد بزرگ، این پهلوان آواز ایران، از آواز ایران چه یاد گرفته است. من ساعت‌ها خوبی را با استاد سپری کردم. گذشته از درس آواز و خوانندگی، ایشان درس زندگی به من آموختند و مدد حیف و افسوس که استاد را از دست دادیم و دیگر در میان ما نیست.»

خاطره‌ای از اولین مواجهه با آواز استاد ایرج

عقیلی در پایان صحبت‌هایش به خاطره‌ای از اولین مواجهه خود با آواز استاد ایرج اشاره کرد و گفت: «این خاطره به حدود ۲۹ سال پیش برمی‌گردد؛ شبی که در منزل استاد فرهنگ شریف میهمان بودم. آن زمان حدود ۳۰ سال داشتم و استاد محمد موسوی که در آن سال‌ها با ایشان همکاری می‌کردم، من را به منزل استاد فرهنگ شریف بردند. استاد ایرج و استاد همایون خرم هم آنجا بودند.

آن شب استاد ایرج شروع به خواندن کردند و استاد فرهنگ شریف نیز تار می‌نواختند. ساز را در دستگاه سه‌گاه کوک کردند و استاد ایرج آواز بسیار زیبایی خواندند. آن شب اولین بار بود که صدای استاد ایرج را از نزدیک می‌شنیدم. ایشان آواز را در سه‌گاه سی‌کرن آغاز کردند. خواندن سه‌گاه سی‌کرن بسیار دشوار است، به‌خصوص که درآمد را در محدوده بسیار بالایی اجرا کردند. من همان لحظه با خودم گفتم بینم مخالف سه‌گاه را چطور می‌خواند؛ چون مخالف هم در محدوده نت‌های فا، سل و لا قرار می‌گیرد. واقعاً شگفت‌زده و از خود بی‌خود شده بودم. با خودم می‌گفتم مگر می‌شود کسی در آن سن و سال، سه‌گاه سی‌کرن را با چنین ارتقایی بخواند و حتی مخالف را هم در آن محدوده بالا اجرا کند؟! آن اجرا برای من یکی از خاطرات ماندگار از استاد ایرج بود و هنوز هم وقتی به آن شب فکر می‌کنم، عظمت و توانایی حنجره ایشان برایم شگفت‌انگیز است.»

برش